

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega kehtestatakse Euroopa elektroonilise side seadustik (uuesti sõnastatud)“

[COM(2016) 590 final — 2016/0288 (COD)]

(2017/C 125/08)

Üksikraportöör: **Jorge PEGADO LIZ**

Konsulteerimistaotlus	Euroopa Parlament, 24.10.2016 nõukogu, 9.11.2016
Õiguslik alus	Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklid 114 ja 304
Vastutav seksioon	transpordi, energeetika, infrastruktuuri ja infoühiskonna seksioon
Vastuvõtmine seksioonis	11.1.2017
Vastuvõtmine täiskogus	26.1.2017
Täiskogu istungjärk nr	522
Hääletuse tulemus (poolt/vastu/erapooletuid)	162/3/23

1. Järeldused ja soovitused

1.1. Komitee kiidab heaks komisjoni Euroopa elektroonilise side seadustikku käsitleva ettepaneku üldise sisu, asjakohasuse, teemakäsitluse ning selle, kuidas neli olemasolevat direktiivi (raamdirektiiv, loadirektiiv, juurdepääsudirektiiv ja universaalteenuse direktiiv) kodifitseeriti ja uuesti horisontaalselt sõnastati need ühe direktiivi alla koondades, lihtsustades praegust struktuuri, et tugevdada sidusust ja juurdepääsetavust kooskõlas õigusloome kvaliteedi parandamise eesmärgiga (õigusloome kvaliteedi ja tulemuslikkuse programm).

1.2. Komitee rõhutab eelkõige asjaomaste direktiivide uuesti sõnastamise keerukust ja toob esile esmakordselt tehtud juriidilise töö kõrget kvaliteeti. Komitee juhib sellegipoolest tähelepanu vajadusele vaadata erinevad keeleversioonid põhjalikult läbi, et parandada väiksed sõnastusvead.

1.3. Komitee on nõus ettepaneku peamiste eesmärkidega, millega soovitakse tagada paketiiga hõlmatud algatustes kõikidele kodanikele ja ettevõtjatele parem internetiühendus eesmärgiga muuta investeerimine uutesse ja kvaliteetsesse taristutesse atraktiivsemaks kõikide ettevõtjate jaoks kogu liidus, sh nii kohalikul kui ka piiriülel tasandil.

1.4. Komitee peab aga kahetsusväärseks asjaolu, et otsustati kõrvale jätta eraelu puutumatus direktiiv, mis oleks kodanike jaoks selgeks näiteks neile suunatud ELi positiivsetest meetmetest. See jätab ettepaneku ilma ühest kõige olulisemast alustalast, millega tagada võrkude kasutajate peamiste huvide austamine, mis on ka üks ettepaneku nõrkadest külgedest.

1.5. Komitee peab samuti kahetsusväärseks asjaolu, et komisjon otsustas koostada direktiivi, milles pakutakse välja erinevad ühtlustamiskorrad, jättes arvukad olulised küsimused liikmesriikide otsustada, takistamata seega turgude killustatust. Pigem oleks komisjon pidanud valima määruse kui vahetult kohaldatava vahendi, tagades seeläbi tarbijate kõrgetasemelise kaitse ja aidates niiviisi ka kaasa ühtse turu suuremale integratsioonile.

1.6. Komitee toetab ettepaneku olulisi aspekte, rõhutades eelkõige järgmist:

a) tähelepanu pööramine teenuste juurdepääsetavusele puuetega kasutajate jaoks ning vajadus määratleda paremini lõppkasutajate õigused, mille põhiliseks tingimuseks on, et kohaldatakse ELi tarbijakaitse-eeskirju, eelkõige direktiive 93/13/EMÜ, 97/7/EÜ ja 2011/83/EL;

- b) õigusraamistiku selgitamise ja tõlgendamise seisukohast oluliste uute mõistete ja määratluste sõnastuse asjakohasus;
- c) turuanalüüsi menetluste muutmine ning praeguste parimate tavade kodifitseerimine nii, et tagada juurdepääsukohustuste rakendamine ainult selliste juhtumite puhul ja siis, kui need on vajalikud, et kõrvaldada jaeturu tõrked ja tagada lõppkasutajatele tulemused, veendudes seejuures konkurentsivõimelisuses;
- d) spektri ühiskasutamise lihtsustamine 5G võrkudes ning lõppkasutajate jaoks juurdepääsu soodustamine WiFi-põhisele ühendusele. Spektri ühiskasutus üldloa või individuaalsete kasutusõiguste alusel võimaldab selle napi ressursi üha suuremahulisemat ja tõhusamat kasutust;
- e) riigi reguleerivate asutuste ja teiste pädevate ametiasutuste sõltumatuse suurendamine, mida rõhutatakse eritagatistega, mida antakse vastavate haldusasutuste liikmete valimise, ametiaegade kestuse piiramise, sõltumatu juhtimise ja ametist vabastamise kohta.

1.7. Komitee väljendab aga tugevaid ja tõsiseid kahtlusi aspektide suhtes, mis on seotud eelkõige järgneva:

- a) teatavad „universaalteenuse“ osas tehtud uuendused, mille puhul on vastava korra väidetava ajakohastamise ettekäändel tegelikult tegu teenuste asendamise ja isegi mitme kohustuse kaotamisega selle kohaldamisalast, näiteks avalikud telefoniautomaadid, telefonikataloogid ning numbriinfoteenused, muutes nii väidetava soovitud tulemuse üleliigseks;
- b) „toimivale lairibalisele internetiühendusele juurdepääsu“ määratlus, kui see võib kaasa tuua meelevaldse nimekirja koostamise internetis kättesaadavatest teenustest ning mitte minimaalse kvaliteediga neutraalse ühenduse, mis võib tulevikus viia diskrimineerivate ja lõppkasutajaid kahjustavate tavadeni;
- c) viited sotsiaalabile ja -kindlustusele, see tähendab riigieelarvele ja maksustamisele, et aidata puuetega või „madala sissetuleku või sotsiaalsete erivajadustega lõppkasutajaid toetada eesmärgiga tagada toimiva internetiühenduse ja kõnesideteenuse taskukohasus vähemalt määratud asukohas“, vabastades nendest kohustustest teenusepakkujad ja andes neile võimaluse katta vaid kasumit andvaid sektoreid, millega omakorda kaitstakse nende huve ning piiratakse universaalteenuste ulatust ja kärbitakse tarbijate õigusi; lisaks tehakse riigikassale ülesandeks katta avaliku teenuse kulud ning eelnevalt sätestatud kulude jagamine on kaotatud;
- d) selge valik maksimaalse ühtlustamise meetodi kasuks lõppkasutajate õiguste osas, pakkudes vaid nõrka kaitsetaset, mistõttu lihtsustamissoovist ajendatuna õõnestatakse kasutajate õigusi. See on vastuolus seisukohaga, mida komitee on järjepidevalt toetanud;
- e) teatavate regulatiivsete kohustuste tühistamine või varem antud õiguste või tagatiste vähendamine ettekäändel, et need ei ole enam vajalikud või on hõlmatud juba üldise tarbijaõigusega. See on nii näiteks riikide reguleerivatele asutustele antud selliste pädevuste tühistamise puhul, mille kohaselt on neil õigus reguleerida otse märkimisväärse turujõuga ettevõtjate (operaatorite) jaemüügihindu või teatavaid sätteid, mis käsitlevad lepinguid, läbipaistvust, puuetega kasutajate jaoks võrdset juurdepääsu, numbriinfoteenuseid ja digitaaltelevisiooni seadmete koostalitlusvõimet;
- f) teatavate kasutajalepingutes ebaõiglaseks peetavate tavade ebapiisav reguleerimine, näiteks seoses maksimaalse lepingu kestuse ja lepingu lõpetamise õigusega, lepingute uuendamine pakettide puhul, puuduvad karistused, mis tagaksid lõppkasutaja jaoks teenuseosutaja vahetamise protsessi tõhususe, säilib lõppkasutaja hüvitamiskohustus „selliste subsideeritud seadmete *pro rata temporis* väärtuse eest, mis olid lepinguga seotud selle sõlmimisel, ning *pro rata temporis* põhimõttel hüvitamist muude soodustuste eest, mis olid sellisena esitatud lepingu sõlmimisel“;

- g) viimaks asjaolu, et see ettepanek ei vasta nõukogu soovile luua „elektrooniliste sideteenuste kasutajate õiguste Euroopa juhend“, mille eesmärk on „kehtestada ELi tasandil lihtne ja kasutajasõbralik vahend, millesse on koondatud kõik IKT (info- ja kommunikatsioonitehnoloogia) valdkonna elektrooniliste sideteenuste kasutajate õigused ja tarbijakaitse“.

2. Komisjoni ettepaneku lühikokkuvõte

2.1. Direktiivi ettepanek

2.1.1. Digitaalse ühtse turu strateegia⁽¹⁾ raames ja arvestades hiljutisi kiireid ja põhjalikke muutusi elektroonilise side turu struktuuris, millega on kaasnenud eelnevalt tundmatute ja traditsiooniliste sidevõrkude operaatoritega konkureerivate osalejate kategooriate esilekerkimine, millele lisandub ka võrgupõhiste sideteenuste kvantiteedi ja populaarsuse areng, on vältimatu vaadata elektroonilise side õigusraamistik (mille põhiosa pärineb aastast 2009) läbi ja seda ajakohastada. Eesmärk on eelkõige tagada see, et kodanikel ja ettevõtjatel oleks sujuv juurdepääs internetis tegutsemisele õiglase konkurentsi tingimustes. Tagada kõikidele kodanikele ja ettevõtjatele parem internetiühendus on 14. septembril 2016 avaldatud komisjoni ettepaneku⁽²⁾ peamine eesmärk.

2.1.2. Kõnealune ettepanek on osa seadusandlikust paketist, mille eesmärk on muuta investeerimine uutesse kvaliteetsetesse taristutesse atraktiivsemaks kõikide ettevõtjate jaoks kogu liidus, sh nii kohalikul kui ka piiriülesel tasandil, ning hõlmab ka määruse ettepanekut Elektroonilise Side Euroopa Reguleerivate Asutuste Ühendatud Ameti (BEREC) kohta ning komisjoni teatist „Ühenduvus konkurentsivõimelise digitaalse ühtse turu jaoks – Euroopa gigabitiühiskonna poole“. Lisaks esitleti tegevuskava 5G teenuste kasutuselevõtuks kogu ELis alates 2018. aastast ning määruse ettepanekut, milles käsitletakse internetiühenduse arendamist kohalikes kogukondades ja avalikes kohtades: „WiFi Euroopale“ (WiFi4EU).

2.1.3. Kõikidel nendel vahenditel on kolm peamist strateegilist ühenduvusega seotud eesmärki 2025. aastaks:

- a) kõikidel peamistel sotsiaal- ja majandusvaldkonna osalejatel peab olema juurdepääs väga heale ühendusele gigabaitide tasemel;
- b) kõikidel Euroopa kodumajapidamistel nii maa- kui ka linnapiirkondades peab olema juurdepääs ühendusele, mille allalaadimiskiirus on vähemalt 100 Mbp/s ja mille kiirust on võimalik tõsta gigabaitidesse;
- c) kõik linnapiirkonnad ja kõik suured maanteed või raudteed peavad olema kaetud sujuva 5G ühendusega ning vaheeesmärk on tagada 2020. aastaks 5G ühenduse kättesaadavus vähemalt ühes iga liikmesriigi suuremas linnas.

2.1.4. Ettepanek põhineb Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklil 114, kuna selle eesmärk on luua elektroonilise side siseturg ja tagada selle toimimine. Sel eesmärgil sõnastatakse neli kehtivat direktiivi (raamdirektiiv, loadirektiiv, juurdepääsudirektiiv ja universaalteenuse direktiiv) horisontaalselt uuesti need ühe direktiivi alla koondades, lihtsustades praegust struktuuri, et tugevdada sidusust ja juurdepääsetavust kooskõlas õigusloome kvaliteedi eesmärgiga (õigusloome kvaliteedi ja tulemuslikkuse programm) ja seega luua tõeline Euroopa elektroonilise side seadustik.

2.1.5. Sõltuvalt käsitletud teemast rakendatakse ettepanekus erinevaid õigusliku ühtlustamise vorme, alates sihipärasest või valikulisest täielikust ühtlustamisest, näiteks lõppkasutajate kaitsmise eeskirjade suhtes, kuni maksimaalse ühtlustamiseni spektriga seotud küsimustes või riigi reguleerivate asutuste volituste minimaalse ühtlustamiseni kõrgemal tasemel.

2.1.6. Ettepaneku aluseks on ulatuslikud avalikud konsultatsioonid sidusrühmadega 12 nädala jooksul, Euroopa Parlamendi ja nõukogu välisekspertide eksperdiarvamused, arvukad muud mõjuanalüüsis üksikasjalikult loetletud ja kommenteeritud uuringud ning kõrgetasemelise eksperdirühma arvamus uuringu SMART 2015/0005 raames.

⁽¹⁾ COM(2015) 192 final.

⁽²⁾ COM(2016) 590 final.

2.1.7. Kõnealuse ettepanekuga soovib komisjon saavutada järgmised eesmärgid:

- a) konkurentsi suurendamine ja paremini prognoositavad investeerimistingimused;
- b) raadiosageduste parem kasutamine;
- c) tõhusam tarbijakaitse valdkondades, kus üldised tarbijakaitse-eeskirjad ei ole piisavad, kuna need ei vasta sektori erivajadustele;
- d) turvalisem internetikeskkond kasutajate jaoks ning õiglasemad eeskirjad kõikide osalejate jaoks.

2.1.8. Kokkuvõttes soovitakse paljude väljapakutud muudatuste abil, eriti aga nende muudatustega, milles käsitletakse spektrit, universaalteenust, juurdepääsu, lõppkasutajaid, numeratsiooni ja poliitilist juhtimist, luua selged eeskirjad, võimaldada osapooltel oma õigusi ja kohustusi hõlpsasti mõista ning vältida liigset reguleerimist ja bürokraatiat.

2.1.9. Kavandatud muudatused hõlmavad täpsemalt järgmisi meetmeid: juurdepääsu reguleerimise lihtsustamine ja geograafia alusel suunamine; võimaluse korral spektri puhul üksikutele litsentsidele üldise loa andmise eelistamine; spektri teisejärguliste turgude toetamine; liigsete universaalteenuse kohustuste, näiteks telefoniautomaatide ja füüsiliste kataloogide tagamise kohustuste kaotamine; universaalteenuse kättesaadavuskohustuse ulatuse piiramine; õigusraamistiku ulatuse täpsustamine ning liigsete tarbijakaitsega seotud kohustuste kõrvaldamine, juhul kui neid juba horisontaalsete õigusaktidega käsitletakse või kui turg neid juba täidab; masinatevahelises kontekstis numeratsiooni eeskirjade ja haldamise ühtlustamine ja täpsustamine.

2.1.10. Komisjon tegi lisaks ettepaneku tugevdada riigi reguleerivate asutuste ja BERECi osa, et tagada eeskirjade sidus ja prognoositav kohaldamine kogu digitaalsel ühtsel turul, vähendades killustatust ja praegust järjepidevuse puudumist eesmärgiga soodustada uute asutuste tõhusat juhtimist⁽³⁾.

2.2. Uuestisõnastamise meetod

2.2.1. Komisjon ei piirdunud üksnes kodifitseerimisega ega erinevate eelnevate direktiivide sisu koondamisega ühtseks ja sidusaks tervikuks, samas nende sisu muutmata, nagu tavapärastel tehakse. Pigem soovis ta kasutada võimalust, mis anti talle 28. novembril 2001. aastal allkirjastatud institutsioonidevahelise kokkuleppega⁽⁴⁾: teha erinevate eelnevate õigusaktide horisontaalsel koondamisel ühtseks seadusandlikuks tekstiks asjaomasesse korda põhjalikke ja olulisi muudatusi (nn sisulisi muudatusi).

2.2.2. Õigusaktide sedalaadi lihtsustamise, kodifitseerimise ja õigusakti õigusliku korra olulise muutmise korral järgitakse täiel määral „ühenduse tavalist seadusandlikku protsessi“ (kokkuleppe punkt 5). Uuestisõnastamise ettepanek esitati komiteele arvamuse esitamiseks ning selle suhtes kohaldatakse erinevaid kriteeriume ja eeskirju, mida on nimetatud kokkuleppe punktides 6 ja 7.

3. Üldised märkused

3.1. Küsimused, mida käesolevas arvamuses ei käsitleta

3.1.1. Mitte üksnes arvamuste pikkusele kohaldatavate piirangute, vaid ka ettepaneku olemuse tõttu leiab komitee, et ta ei pea uuesti arvamust avaldama eelnevate õigusaktide nende osade kohta, mis võetakse kõnealuse ettepanekuga muudatusteta üle, välja arvatud siis, kui see on vältimatu selleks, et mõista mõnd käsitletavatest punktidest.

3.1.2. Komiteel oli eelnevate arvamuste raames võimalus kõikide nende teemade kohta üksikasjalikult arvamust avaldada ning ta piirdub oma seisukohtade kinnitamisega.

3.1.3. Lisaks ei käsitle komitee põhjalikult neid ettepaneku aspekte, mis on seotud BERECi struktuuri ja toimimisega, kuna neid analüüsitakse üksikasjalikult arvamuses, mida koostatakse käesoleva arvamusega paralleelselt.

⁽³⁾ COM(2016) 591 final.

⁽⁴⁾ EÜT C 77, 28.3.2002, lk 1.

3.2. Ettepaneku üldise suunitluse hindamine

3.2.1. Komitee soovib alustuseks tunnustada komisjoni asjakohase algatuse eest, mis on turu, tehnoloogia arengu ja elektroonilise side kasutajate õiguskaitsega seotud kaalutlustel nõuetekohaselt põhjendatud, ning seetõttu tuleb õigusraamistik uuesti sõnastada, et tagada kodanikele sujuv juurdepääs internetis tegutsemisele ja võimaldada ettevõtjatel neid tegevusi välja töötada ausa konkurentsi tingimustes. Lisaks tunnustatakse ka otsust valida uuestisõnastamine, mis on eriti sobiv vahend õigusloome kvaliteedi ja tulemuslikkuse programmi kontekstis, pidades samas kahetsusväärseks, et komisjon rakendab seda harva.

3.2.2. Komitee soovib tunnustada komisjoni ametliku parandamise teostamise eest, mida uuestisõnastamine endast kujutab ja mille käigus järgiti kõiki rangeid vormilisi eeskirju. Komitee tunneb kahetsust üksnes selle pärast, et komisjon ei otsustanud avaldada samal ajal „puhast“ ja loetavamalt versiooni, nagu komitee on korduvalt soovitanud.

3.2.3. Ta soovib ka väljendada üldiselt oma nõusolekut uue õigusakti ettepanekuga kehtestatud uute eeskirjadega ja viisiga, kuidas need õigussätted viidi vastavusse teiste ELi poliitikameetmetega, olenemata sellest, kas tegu on sektoris kehtivate erieeskirjade või eelkõige konkurentsioiguse põhimõtete ja horisontaalsete õigusaktidega, mis käsitlevad tarbijakaitset.

3.2.4. Komitee leiab aga, et langetatud valik – mis ei ole täiel määral õigustatud – koostada nii üldine ja laiaulatuslik direktiiv, millega jäetakse niivõrd paljud aspektid riiklike õigusaktide pädevusse, oleks võitnud lihtsuses ja õiguskindluses, kui komisjon oleks pigem valinud võimaluse koostada raammäärus, mis on kõikides liikmesriikides vahetult, kohe ja ühetaoliselt kohaldatav, ja mis koosneks eri direktiividest teatavates asjaomastes valdkondades, mida saaks ühtlustada erineval määral kooskõlas turutingimuste ja nende olemusega. Uue korra vastuvõtmiseks (vähemalt 18 kuud), ülevõtmiseks (vähemalt kaks aastat) ja elluviimiseks vajamineva aja tõttu ei jõustu see enne 2021.–2022. aastat.

3.2.5. Ehkki see on mõistatav, võttes arvesse õigusloomega seotud ajakava, on ettepaneku nõrgaks küljeks siiski asjaolu, et kõrvale jäeti direktiiv eraelu puutumatuses koht, mida käsitlev ettepanek avaldati 10. jaanuaril 2017 (COM (2017) 10 final) ja mis on nimetatud paketi seisukohalt üks kesksemaid teemasid. Sellega jäeti ettepanek ilma ühest kõige olulisemast alustalast, millega tagada võrkude kasutajate peamiste huvide austamine, lükates kaugesse tulevikku nii kehtivate õigusaktide ühtlustamise kui ka tulevase eraelu puutumatuses seotud vahendi, mis raskendab meetmete paketi ülevõtmist ja elluviimist.

3.2.6. Ettepanek ei hõlma ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust, mis käsitleb rändlust üldkasutatavates mobiilsidevõrkudes liidu piires,⁽⁵⁾ ega teatavaid aspekte komisjon teatises „Raadiospektriressursside ühiskasutuse edendamine siseturul“, mis oleksid võinud olla sellesse seadustikku⁽⁶⁾ kaasatud.

3.2.7. Viimaks on selge, et see ettepanek ei vasta nõukogu soovile luua elektrooniliste sideteenuste kasutajate õiguste Euroopa juhend, mille eesmärk on „kehtestada ELi tasandil lihtne ja kasutajasõbralik vahend, millesse on koondatud kõik IKT (info- ja kommunikatsioonitehnoloogia) valdkonna elektrooniliste sideteenuste kasutajate õigused ja tarbijakaitse“,⁽⁷⁾ ega Euroopa digitaalses tegevuskavas väljendatud kavatsusele „anda 2011. aastaks välja ELi internetiõiguste juhend, milles esitatakse kokkuvõtte ELis kehtivatest digitaalsete kasutajate õigustest selgel ja kättesaadaval viisil“⁽⁸⁾.

4. Konkreetsed märkused

4.1. Reguleerimisese ja eesmärk

Komitee tunnustab asjaolu, et komisjon pöörab juba alates esimesest artiklist tähelepanu sellele, kuidas on teenused puuetega kasutajate jaoks juurdepääsetavad, ja tõdeb vajadust tagada paremini lõppkasutajate õigused. Selles kontekstis on eriti oluline artikli 1 lõikes 4 sätestatu, mille kohaselt kohaldatakse käesoleva direktiivi sätteid, ilma et need piiraksid tarbijakaitset käsitlevate liidu eeskirjade, eriti direktiivide 93/13/EMÜ, 97/7/EÜ ja 2011/83/EL ning liidu õigusega kooskõlas olevate riigisiseste eeskirjade kohaldamist, millest igaihe kohta on komitee hiljuti koostanud uuringu (2016. aasta detsembris vastu võetud teabearuanded INT/795 ja INT/796).

⁽⁵⁾ KOM(2011) 402 (lõplik).

⁽⁶⁾ COM(2012) 478 final.

⁽⁷⁾ Nõukogu 3017. koosolek, 31. mai 2010.

⁽⁸⁾ KOM(2010) 245 (lõplik).

4.2. *Mõisted*

Mõistete puhul rõhutab komitee uute mõistete asjakohast sõnastust, näiteks „väga suure läbilaskevõimega võrk“, „isikutevahelise side teenus“, „numbripõhine isikutevahelise side teenus“, „numbrivaba isikutevahelise side teenus“, „võrkude ja teenuste turvalisus“, „väikese levialaga traadita juurdepääsupunkt“, „raadio-kohtvõrk“ (RLAN), „raadiospektri ühiskasutus“, „ühtlustatud raadiospekter“, „häirekeskus“, „kõige sobivam häirekeskus“, „hädaolukorra side“, „hädaabiteenistus“, mis mõjutavad õigusraamistikku.

4.3. *Eesmärgid*

4.3.1. Eesmärkide elluviimise seisukohast juhib komitee tähelepanu riigi reguleerivate asutuste ja teiste pädevate asutuste ning liikmesriikide ja BERECi vahelise koostöö küsimusele, ehkki tema eelistatud mudel on teise suunitlusega, nagu on sedastatud arvamuses BERECi uue staatuse kohta.

4.3.2. Seetõttu on eriti oluline juhtida tähelepanu riigi reguleerivate asutuste ja teiste pädevate asutuste, näiteks BERECi artikli 3 lõikes 2 sätestatud kohustuste ümbersõnastamisele.

4.3.3. Lisaks on oluline, et liikmesriigid teeksid omavahel ja komisjoniga ning taotluse korral ka Euroopa Parlamendi ja nõukoguga koostööd komisjoni otsusega 2002/622/EÜ loodud raadiospektripoliitika töörühma kaudu, et toetada raadiospektripoliitika strateegilist planeerimist ja koordineerimist Euroopa Liidus.

4.4. *Erihuvi pakkuvad teemad*

4.4.1. Käesoleva arvamuse raames ei ole võimalik analüüsida kõiki asjaomaseid sätteid, mistõttu soovib komitee keskenduda mõnele punktile, mis on tema arvates ühiskonna jaoks äärmiselt olulised.

4.4.2. *Juurdepääsu reguleerimine*

4.4.2.1. Komitee tunneb heameelt, et juurdepääsueeskirju ei muudetud märkimisväärselt, ning on nõus komisjoni jõupingutustega lihtsustada menetlusi ning edendada universaalset ja ülikiiret ühendust, mis on sektori õigusraamistiku keskne eesmärk lisaks konkurentsi edendamisele, siseturu loomisele ja tarbijakaitsesele.

4.4.2.2. Komitee toetab turueeskirjade konkreetseid muudatusi, mille eesmärk on nõuda reguleerivatelt asutustelt, et nad määratleksid investeerimiskavad ja võimaldaksid ametiasutustel otsida investoreid ebapiisavalt kaetud piirkondades. See peaks võimaldama suurendada võrkude rajamise kavade läbipaistvust, pakkuda investoritele paremat prognoositavust ja reguleerivatel asutustel võtta oma turuanalüüsidest paremini arvesse geograafilist eripära.

4.4.2.3. Ta kiidab heaks komisjoni tehtud muudatused turuanalüüsi menetlustes ning praeguste parimate tavade kodifitseerimise viisil, mis tagab juurdepääsukohustuste rakendamise ainult selliste juhtumite puhul ja siis, kui need on vajalikud, et kõrvaldada jaeturu tõrked ja tagada lõppkasutajatele tulemused, veendudes seejuures, et need oleksid konkurentsivõimelised. Siiski ei pea komitee õigustatuks pikendada turuanalüüside vahelist ajavahemikku kolmelt aastalt viiele.

4.4.2.4. Viimaks on komitee nõus kavatsusega, mille kohaselt on taristutel põhinev konkurents üks tõhusamaid vahendeid, mis aitab tagada uue või parema internetiühenduse piirkondades, kus rahvastikutiheduse tõttu on võimalik rohkem kui ühe võrgu olemasolu.

4.4.3. *Spektri jaotamine*

4.4.3.1. Ehkki EL oli esimene, kes töötas välja traadita 4G tehnoloogia, on tekkinud viivitusi selle elluviimises võrreldes teiste piirkondadega. Spektri jaotamine ja haldamine on põhimõtteliselt liikmesriikide pädevuses. Seda asjaolu peetakse üldiselt turgude killustatuse põhjuseks, mis mõjutab otseselt ja negatiivselt traadita võrguga katmist ja selle kasutuselevõttu kogu Euroopas. Kui olukord ei muutu, võib ohtu sattuda 5G teenuste kasutusele võtmise Euroopas ning uute uuenduslike teenuste rakendamine.

4.4.3.2. Seetõttu soovitakse ettepanekuga kehtestada ühised eeskirjad, näiteks lubade minimaalne kehtivusaeg, et tagada investeeringute amortisatsioon, suurem paindlikkus raadiospektriga kauplemisel, reguleerivate meetmete sidusus ja objektiivsus (reserveerimine, pakkumismenetluse korraldamise viisid, maksimaalsed hinnad ja raadiospektri plokid, spektri erakorraline reserveerimine). Samuti nähakse ette vastastikuse hindamise mehhanism riigi reguleerivate asutuste vahel, et tagada jaotamistavade sidusus BERECi raames. Teisalt peavad ettevõtjad võtma endale kohustuse kasutada neile antud spektrit tõhusalt.

4.4.3.3. Komitee on selle uue käsitlusega nõus. Sellega kiirendatakse elektroonilise sideteenuste kasutamiseks ette nähtud spektri jaotamise protsessi ja kehtestatakse selged tähtjad spektri kättesaadavaks tegemiseks turul, kuid lisaks pakub see järgmise traadita lairibaühenduse põlvkonna investoritele suuremat prognoositavust ja sidusust tulevaste lubade andmise süsteemide ja riiklike spektriga seotud õiguste jaotamise või uuendamise põhitingimuste valdkonnas.

4.4.3.4. Viimaks tunneb komitee heameelt selle üle, et lihtsustatakse spektri ühiskasutust 5G võrkudes ning soodustatakse lõppkasutajate juurdepääsu WiFi-põhisele ühendusele. Spektri ühiskasutus üldloa või individuaalsete kasutusõiguste alusel võimaldab selle napi ressursi üha suuremahulisemat ja tõhusamat kasutust. Üldloasüsteemi alusel raadiospektri kasutajatele tagatakse suurem regulatiivne kaitse kahjulike häirete eest, kõrvaldades WiFi juurdepääsupunkti-de loomise takistused ja hõlbustades lõppkasutaja juurdepääsu traadita internetiühendusele.

4.4.4. *Universaalteenuse korra uus määratlus*

4.4.4.1. Universaalteenuse nn uuendatud kord ning teenustes ja lõppkasutajate kaitsmise eeskirjades tehtud muudatused on aspektid, mille kohta on komiteel kõige enam kahtlusi. Universaalteenus oli juba enne üks komitee eelnevates arvamustes kõige enam kritiseerinud aspekte.

4.4.4.2. Selle teenuse laiendamine teistele teenustele, näiteks mobiilsetele teenustele ja kiirele internetiühendusele, on juba kaua olnud prioriteet. Universaalteenuse korra väidetava ajakohastamise ettekäändel toimub ettepaneku kohaselt tegelikult teenuste asendamine ja isegi mitme kohustuse kaotamine selle kohaldamisalast, näiteks avalikud telefoniautomaadid, telefonikataloogid ning numbriinfoteenused, muutes nii väidetava soovitud tulemuse üleliigseks. Komitee ei tea endiselt, kas sektor on piisavalt küps, et tagada nende teenuste jätkuv osutamine ilma universaalteenuse osutamise kohustusteta. Ehkki artiklis 82 sätestatakse, et liikmesriigid „võivad jätkuvalt tagada selliste muude teenuste kättesaadavuse“, ei sõltu see ainult asjaolust, kas „riigisisest olukorda arvestades on selliste teenuste vajalikkus nõuetekohaselt tõendatud“, vaid annab ka võimaluse nende teenuste lühiajaliseks katkestamiseks tekkivate kulude tõttu.

4.4.4.3. Komitee jaoks tekitab „toimivale lairibalisele internetiühendusele juurdepääsu“ määratlus küsimusi, juhul kui see võib kaasa tuua meelevaldse nimekirja koostamise internetis kättesaadavatest teenustest, mitte aga minimaalse kvaliteediga neutraalse ühenduse ning viia tulevikus diskrimineerivate tavadeni, mis kahjustavad lõppkasutajaid.

4.4.4.4. Artiklis 79 sätestatakse, et liikmesriigid tagavad, et „nende territooriumil on kõigile lõppkasutajatele tagatud konkreetsele riigile iseloomulike tingimuste seisukohast taskukohase hinnaga ja nende territooriumil ettenähtud kvaliteediga juurdepääs toimivale internetiühendusele ja kõnesideteenustele, sealhulgas alusühendusele, vähemalt määratud asukohas“, võimaldades neil isegi „selliseid teenuseid osutatavelt ettevõtjatelt nõuda, et viimased pakuksid kõnealustele lõppkasutajatele tariifivõimalusi või pakette, mis erinevad tavapäraste kaubandustingimuste kohaselt pakutavatest“, nõudes „ühtsete tariifide, sealhulgas geograafiliste keskmiste kohaldamist“.

Siiski esinevad ettepaneku artikli 80 lõigetes 4 ja 5 viited sotsiaalabile ja -kindlustusele, st tagada riigieelarve ja maksustamise kaudu, et „madala sissetuleku või sotsiaalsete erivajadustega lõppkasutajaid toetatakse eesmärgiga tagada toimiva internetiühenduse ja kõnesideteenuse taskukohasus vähemalt määratud asukohas“, vabastades teenusepakkujad sellistest kohustustest.

4.4.4.5. Juhul kui riigi reguleerivad asutused leiavad, et ettevõtja suhtes kohaldatakse liigset koormust, piirdub avaliku teenuse rahastamise süsteem pelgalt mehhanismi loomisega „kindlaksmääratud netokulude kompenseerimiseks kõnealusele ettevõtjale läbipaistvatel tingimustel ja riigi vahenditest“. See tähendab, et järjekordselt nõutakse avaliku teenuse kulude tasumist maksude kaudu riigi eelarvest, iseäranis seetõttu, et ei ole pakkujaid piirkondades, kus teenuse osutamine üldsusele ei ole kasulik. Kulude jagamise võimalus, mida nähti varem ette kehtetuks tunnustatud direktiivi artiklis 13, tühistati (see artikkel sätestas: „b) jagada universaalteenuse osutamise kohustuste netokulu elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste pakkujate vahel“).

4.4.5. Lõppkasutajate õigused

4.4.5.1. Komiteele valmistab kõige rohkem raskusi uus lõppkasutajate õigusi käsitlev jaotis, kuna ettepanekuga ei vaadata vastuvõetud lahendusi läbi kõikide sellel teemal avaldatud arvamuste kontekstis, alustades artiklis 94 esitatud valikuga maksimaalse ühtlustamise kohta. Komitee on alati olnud seisukohal, et tarbijate õigusi käsitlevatel teemadel tuleb vastu võtta minimaalset ühtlustamist nõudvad direktiivid või määrused, millega tagatakse tarbijakaitse kõrgeim tase.

4.4.5.2. Komitee ei ole nõus teatavate regulatiivsete kohustuste tühistamise või varem antud õiguste või tagatiste vähendamise eeskäändel, et need ei ole enam vajalikud või on hõlmatud üldise tarbimisõigusega. See hõlmab näiteks riigi reguleerivate asutustele antud selliste pädevuste tühistamist, mille kohaselt on neil õigus reguleerida otse märkimisväärse turujõuga ettevõtjate (operaatorite) jaemüügihindu või teatavaid sätteid, mis käsitlevad lepinguid, läbipaistvust, puuetega kasutajate võrdsust juurdepääsu, numbriinfoteenuste ja digitaaltelevisiooni seadmete koostalitlusvõimet (artiklid 95–98 ja 103–105).

4.4.5.3. Lisaks ei tunnustata komisjoni ettepanekus vajadust reguleerida paremini teatavaid kasutajalepingutes ebaõiglaseks peetavaid tavaid, näiteks seoses maksimaalse lepingu kestuse ja lepingu lõpetamise õigusega, lepingute uuendamisega pakettide puhul, samuti puuduvad karistused, mis tagaksid lõppkasutaja jaoks teenuseosutaja vahetamise protsessi tõhususe. See hõlmab ka lõppkasutaja hüvitamiskohustuse säilitamist „selliste subsideeritud seadmete *pro rata temporis* väärtuse eest, mis olid lepinguga seotud selle sõlmimisel, ning *pro rata temporis* põhimõttel hüvitamist muude soodustuste eest, mis olid sellisena esitatud lepingu sõlmimisel“.

4.4.5.4. Komitee tunnustab siiski mitut uut sätet: lepingute parem loetavus tänu lepingu olulist teavet hõlmavale lühikokkuvõttele, tarbimise kontrolli vahendite tagamine, hinna ja kvaliteedi võrdlemise vahendid, kodakondsuse või elukohariigi alusel diskrimineerimise keeld.

4.5. Riigi reguleerivad asutused ja muud pädevad asutused

4.5.1. Reguleerivate ja teiste pädevate asutuste volituste suhtes on eriti asjakohane praeguse artikli 5 lõike 1 ümbersõnastamine.

4.5.2. Riigi reguleerivate asutuste ja teiste pädevate asutuste sõltumatuse suhtes rõhutatakse artiklites 7 ja 9 sätestatud eritagati, mis käsitlevad vastavate haldusasutuste liikmete valimist, ametiaegade kestuse piiramist, sõltumatut juhtimist ja ametist vabastamist.

4.6. Vaidluste lahendamise kord

4.6.1. On eriti oluline, et ettepanekuga soovitakse tagada juurdepääs läbipaistvale, mittediskrimineerivale, kiirele, õiglasele, lihtsale ja odavale kohtuvälisele menetlusele, et lahendada kõnealuse direktiivi kohaldamisest tulenevaid vaidlusi tarbijate ja nende ettevõtjate vahel, kes pakuvad üldkasutatavaid elektroonilise side teenuseid (välja arvatud numbrivaba isikutevahelise side teenuseid) kõnealuste võrkude ja/või teenuste pakkumist käsitlevate lepingute tingimuste ja/või nende lepingute rakendamise kohta.

4.6.2. Asjaolu, et liikmesriikidele antakse võimalus laiendada sellistele menetlustele juurdepääsu teiste lõppkasutajate, eeskätt mikroettevõtjate ja väikeettevõtjate jaoks, on veelgi asjakohasem.

4.6.3. Ettepanekus pakutud võimalust piiriüleste vaidlusküsimuste lahendamiseks nõrgendab aga asjaolu, et ELi tasandil puuduvad mehhanismid seda laadi vaidluste lahendamiseks, mistõttu takerdutakse keerukatesse menetlustesse, mille puhul võib kahelda nii tulemuse tõhususes kui ka huvide vahel õiglase tasakaaluni jõudmises mõistliku aja jooksul, ning mis lõpptulemusena päädivad kohtumenetlusega.

Brüssel, 26. jaanuar 2017

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Georges DASSIS
